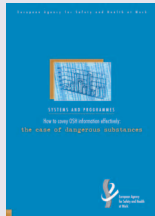

Ako účinne poskytovať informácie o BOZP: prípád nebezpečných látok Zhrnutie správy agentúry

Úvod

V legislatívnom rámci EÚ sú informácie a konzultácie s pracovníkmi o nebezpečných chemických prostriedkoch, ktoré sa vyskytujú na danom pracovisku, o zdravotných a bezpečnostných rizikách a ochranných a preventívnych opatreniach zákonnou povinnosťou zamestnávateľa (*). Zamestnávateľ musí informovať nielen zamestnancov a ich zástupcov ale aj zamestnávateľov z akéhokoľvek iného podniku (**). Informácie musia byť poskytované spôsobom vhodným pre posudzovanie rizika. Môže to byť od ústnej komunikácie až po individuálne inštrukcie a odbornú prípravu doplnenú informáciami v písomnej forme.

Osoby, ktoré sa podieľajú na zavádzaní opatrení súvisiacich s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci na úrovni pracoviska ako sú zamestnávateľia alebo zástupcovia pracovníkov pre bezpečnosť (bezpečnostní technici) niekedy považujú za ťažké získať konkrétne a praktické informácie o nebezpečných látkach.

Preto agentúra zozbierala pre Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia 2003 niektoré príklady dobrej praxe popisujúce ako účinne preniesť informácie na rozličné cieľové skupiny a ako vyhodnotiť relevantnosť týchto informácií pre tieto skupiny. Cieľom je poskytnúť tým, ktorí rozhodujú, chemickým dodávateľom, výskumným pracovníkom, profesionálom v oblasti bezpečnosti, zamestnávateľom a sprostredkovateľským stranám (ako sú sociálni partneri) praktické informácie na podporu, prispôbenie a hodnotenie ich prístupu.

Bolo vybraných 19 príkladov dobrej praxe z celej Európy a zoskupili sa podľa úrovne, na ktorej sa s týmito informáciami pracuje.

V rámci podnikov:

- Globálne integrovaný postup manažmentu bezpečnosti vo vývojom stredisku spoločnosti Lilly (Belgicko)
- Informovanie pracovníkov o nebezpečenstvách chemických výrobkoch – Polimeri Europa (Taliansko)
- Nízkonákladové presadzovanie – nahrádzanie a eliminovanie nebezpečných chemikálií a postupov (Grécko)
- Prísady firmy Glanbia: Zapojenie pracovníkov do nahrádzania plynového systému (Írsko)

Na úrovni dodávateľov:

- Audity Würth Oy zamerané na chemickú bezpečnosť pre ich zákazníkov (Fínsko)
- Prevencia a logistika kontroly týkajúca sa nehôd zapríčinených chemickými látkami a prípravkami (Taliansko)
- Kontrolné zoznamy na čítanie a písanie kariet bezpečnostných údajov (Švédsko)

Na odvetvovej úrovni:

- GISBAU: Bezpečné používanie chemikálií v stavebnom priemysle (Nemecko)
- UVITECH: Technika ošetrovania prostredníctvom UV v tlačiarenskom priemysle (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo)
- Hodnotenie biologických rizík v mäso spracovateľskom priemysle (Francúzsko)
- LAB-Link – Ľudské zdroje v laboratórnom prostredí (Dánsko)

Iné intervencie tretích strán:

- Stratégia manažmentu látok (SML): experimentálne parcely (Holandsko)
- Odvetvová iniciatíva zameraná na tlačiareň bez organických rozpúšťadiel (z Dánska do Nemecka a Európy)
- COSHH Essentials (Základy BOZP) a e-COSHH (Spojené kráľovstvo)
- Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pred bionebezpečnosťami v Rakúsku
- PIMEX – Picture Mixed Exposure (Rakúsko)
- Národná sieť informačných centier o azbeste (Francúzsko)
- Program chemických a biologických prostriedkov – Instituto Navarro de Salud Laboral (Španielsko)
- Medzinárodné chemické bezpečnostné karty (MOP)

Projektovanie úspešných komunikačných stratégií o nebezpečných látkach

1. Definícia problému

- Analyzujte súčasnú situáciu a možnosti
- Zhodnoťte charakter a rozsah problémov
- Hľadajte predchádzajúce skúsenosti a vedomosti u iných zainteresovaných osôb ako cenný vstup do projektu

Experimentálne parcely – Holandsko

Holandská vláda odsúhlasila v roku 1999 novú politiku a stratégiu zameranú na chemikálie: „Stratégiu manažmentu látok“. Aby sa otestovali nové postupy na pracovisku a aby dala spoločnostiam príležitosť experimentovať s novými nástrojmi tejto politiky, holandská vláda rozhodla, že zriadi experimentálne parcely (alebo „skúšobné záhrady“) s niektorými partnermi na podnikovej úrovni, na úrovni dodávateľského reťazca a na úrovni odvetvia. Hlavným cieľom bolo zlepšiť poskytovanie a manažment potrebných informácií pre konkrétne cieľové skupiny.

2. Vytvorenie výzvy

Obsah

- Začnite so spoľahlivými, kompletnými a vyčerpávacími informáciami, aby ste tak vytvorili svoju výzvu.
- Uvažujte nad obsahom, aby ste odovzdali správne zameranú a užitočnú výzvu a aby ste napríklad informovali pracovníkov a zástupcov pracovníkov pre bezpečnosť o nebezpečenstvách, rizikách, výsledkoch a preventívnych metódach. Úroveň komplikovanosti a tón danej výzvy závisí od cieľovej skupiny verejnosti. Posolstvo interpretujte podľa jej potrieb chápania a jazyka.
- Nie každá cieľová skupina potrebuje komplexné informácie. Potrebujú teoretické alebo praktické informácie alebo potrebujú oboje?
- Kde majú medzery vo vedomostiach a ako je ich možné riešiť? Naplňte obsah flexibilným spôsobom, aby ste ľahko prispôbili posolstvo potrebám každého jedného užívateľa.
- Ustavičné monitorovanie, hodnotenie a zlepšovanie informácií predstavujú tiež dôležité prvky.

Aktéri:

- Hľadajte partnerov s expertnými skúsenosťami, aby ste zlepšili kvalitu a vierohodnosť daného programu.

Hodnotenie biologických rizík v mäso spracujúcom priemysle – Francúzsko

Aby sa identifikovali a lokalizovali biologické riziká prítomné v priemysle porcovania a krájania mäsa, riziká sa preskúmali krok za krokom. Úmyslom bolo posilniť aj vnímanie rizík medzi pracovníkmi prostredníctvom všeobecnej a špecializovanej odbornej prípravy na pracovisku, novej stratégie na zníženie rizík a zavedením ochranných opatrení. Získané informácie sa stali základom série seminárov a prednášok nielen na miestnej ale aj na národnej úrovni.

3. Odovzdávanie výzvy

- Vyberte si najúčinnejší spôsob a najlepšiu dostupnú technickú podporu
- Možné komunikačné spôsoby: prednášky v rámci odbornej prípravy, semináre, workshopy, kurzy odbornej prípravy, tlač, mobilné stánky, demonštrácie a infolinky.
- Možné nástroje: letáčky, plagáty, brožúrky, CD-ROMy, videopásky, kontrolné zoznamy.
- Prispôbte médiá a nástroje dĺžkou a komplikovanosťou potrebám cieľovej skupiny a informáciám, ktoré chcete odovzdať.
- Používajte interaktívne nástroje, aby ste zvýšili zaangažovanosť užívateľa.
- Zabezpečte, aby boli nástroje ľahko dosažiteľné a s jasnými a zrozumiteľnými informáciami.

4. Prijímanie výzvyposolstva

- Zapojte cieľovú skupinu a povzbudte ju k tomu, aby spolupracovala.
- Pravidelne informujte o zmenách, aby ste zvýšili možnosť identifikácie sa s daným programom.
- Komunikujte otvorene o cieľoch a zbere informácií a buďte otvorení interakcii.
- Prezentujte náklady a výhody.

Audity pre chemickú bezpečnosť zákazníkov – Fínsko

Silný fínsky veľkoobchodník začal poskytovať bezplatný audit pre svojich zákazníkov, aby spropagoval svoje výrobky, ktoré sú v súlade so životným prostredím. Audit zahŕňa rozličné kroky, na ktorých sa zúčastňuje celá spoločnosť zákazníka. Väčšina zákazníkov je ochotná spolupracovať, čo zlepšuje komunikáciu o daných výrobkoch a vzťah medzi chemickým dodávateľom a zákazníkom.

5. Spätná väzba na zhromažďovanie a pokračovanie

- Používajte audity, prieskumy alebo dotazníky na vyhodnocovanie informácií a aktualizujte ich a ak je to potrebné, prispôbte obsah daného posolstva.
- Merajte účinok a úroveň reakcie alebo zhodnoťte už dosiahnutý pokrok. Reakcia sa môže pohybovať od jednoduchého pochopenia a memorizovania až po osvojenie alebo konkrétne účinné opatrenia.
- Poradte sa s aktérmi na úrovni pracoviska, aby ste zistili aké sú ich návrhy a názory. Zapojte ich aktívne do zmien.

Zapájanie pracovníkov do nahradzovania plynového systému – Írsko

Počas výrobného postupu používala spoločnosť vyrábajúca prísady pre výrobcov potravín plyný chlór ako dezinfekčný prostriedok na úpravu dodávanej vody.

Pretože operácie na jednotke s plyným chlórom boli spojené s vážnymi rizikami pre pracovníkov po konzultáciách s pracovníkmi bola zavedená bezpečnejšia metóda na základe ich návrhov.

Karty bezpečnostných údajov (SDS) sú najširšie dostupným zdrojom informácií. Pracovníci alebo ich zástupcovia musia mať prístup ku všetkým kartám bezpečnostných údajov, ktoré dodávateľ poskytuje. SDS obsahujú informácie o vlastnostiach látok, povahe rizík, o skladovaní, zaobchádzaní, ochranných prostriedkoch a pomôckach atď. a používajú sa na vytváranie databáz, inštrukčných kariet pre pracovníkov a bezpečnostných príručiek. Komplexnosť kariet bezpečnostných údajov má tendenciu robiť ich menej zrozumiteľnými pre priemerného pracovníka a hlavne sa orientujú na personál BOZP a na zamestnávateľa. Riziká, ktoré sa objavujú, keď používame istý produkt, vrátane všetkých presných detailov potrebných a týkajúcich sa konkrétnej látky v definovanom procese nie je možné často dopredu zhodnotiť. Pretože niekedy obsahujú nekompletné a dokonca nesprávne informácie odporúča sa byť na to pripravený, keď sa používajú a keď sa odovzdávajú tieto informácie o SDS na pracovisku.

Preto je veľmi dôležité dopĺňať informácie z iných dostupných zdrojov a interpretovať kartu bezpečnostných údajov na špecifické potreby cieľovej skupiny, podmienky daného pracoviska a kontext daného podniku.

Kontrolné zoznamy na písanie a čítanie kariet bezpečnostných údajov – Švédsko

Presakovanie akrylamidu na stavenisku tunela upútalo pozornosť na pochybnú kvalitu kariet bezpečnostných údajov (SDS) poskytnutých chemickým dodávateľom. Po prieskume SDS začala Švédská federácia plastov a chemikálií kampaň na zlepšovanie ich obsahu a metódy informovania konečných užívateľov. Výsledkom bol kontrolný zoznam toho, ako písať a čítať karty bezpečnostných údajov, ktorý je bezplatne k dispozícii na internetovej stránke tejto federácie.

Ďalšie informácie

Úplné znenie správy je k dispozícii v angličtine na internetovej stránke agentúry na adrese:

<http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> a môžete si ju bezplatne stiahnuť.

Vytlačenú správu *How to convey OSH information effectively: the case of dangerous substances*, European Agency for Safety and Health at Work (Ako účinne poskytovať informácie o BOZP: prípad nebezpečných látok, Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci), 2003, ISBN 92-9191-044-9, si môžete objednať na Úrade pre publikácie

ZhrES v Luxemburgu (<http://eur-op.eu.int>) alebo od jeho predajných zástupcov. Cena je 25 EUR (bez DPH).

Táto faktografická stránka je k dispozícii vo všetkých jazykoch EÚ na adrese:

<http://osha.eu.int/ew2003/>

(*) Článok 10 rámcovej smernice 89/391/EHS/ a článok 8 smernice o chemických prostriedkoch (98/24/ES).

(*) Ďalšie informácie a kontrolné zoznamy týkajúce sa informácií o nebezpečných látkach nájdete na faktografických stránkach, ktoré vypracováva agentúra na podporu Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia 2003, napr. faktografická stránka č. 35 *Oznamovanie informácií o nebezpečných látkach* a faktografická stránka č. 41 *Biologické prostriedky*.